

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก คือ กระแสโลกาภิวัตน์ อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ทำให้โลกอยู่ในภาวะที่ไร้พรมแดน มีการติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็ว เปิดโอกาสให้คนในสังคมทุกคนแข่งขันกันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านรายได้ ความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของคนในสังคมคือ การย่อหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย การเอาใจเอาเปรียบ ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดีงามเริ่มจางหายไปพร้อมๆ กับการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรม นอกจากนี้สภาพบีบคั้นทางจิตใจของคนในสังคมเกิดจากความแออัดของชุมชนเมือง สภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง การแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจซึ่งมาพร้อมกับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประชาชนในโลกหันเหพฤติกรรมไปหายาเสพติด จึงนับได้ว่าปัญหายาเสพติดเป็นหนึ่งในปัญหาที่สำคัญยิ่ง ซึ่งทุกๆ ประเทศประสบอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิทธิมนุษยชน ปัญหาเอดส์ เป็นต้น ดังนั้น ปัญหายาเสพติดทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ได้แก่ ปัญหาทางด้านสาธารณสุข โรคติดต่อ การทำลายชีวิต ปัญหาอาชญากรรม และอื่นๆ จึงถือเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญยิ่งที่ต้องเร่งแก้ไขให้ลดความรุนแรงให้เร็วที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวเรามากที่สุด

จะเห็นได้ว่าปัญหายาเสพติดในประเทศไทยนั้น ในปีหนึ่งๆ รัฐต้องสูญเสียงบประมาณและปัจจัยต่างๆ เป็นจำนวนมากในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด เพราะว่ายาเสพติดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมทำลายความมั่นคงของประเทศชาติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเกิดผลเสียต่อตัวผู้เสพโดยตรง สภาพปัญหาในปัจจุบัน ปัญหายาเสพติดได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นและกระจายไปสู่ชุมชนต่างๆ อย่างรวดเร็ว อันส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชนโดยทั่วไป รัฐบาลจึงถือว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงแห่งชาติ (อวัช สุวณฺณกุล, 2542 : 67-68)

สำหรับปัญหายาเสพติดในรอบปี 2542 ยังคงมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีตัวยาหลักที่ประสบปัญหา คือ ฝิ่น เฮโรอีน กัญชา และยาบ้า โดยฝิ่นและเฮโรอีนเคยเป็นยาเสพติดที่เป็นปัญหารุนแรงในอดีต แต่ปัจจุบันลดระดับลง ฝิ่นคงเป็นปัญหาเฉพาะกลุ่มชาวเขา เฮโรอีนเป็นปัญหาในกลุ่มผู้เสพเดิม ส่วนตัวยาที่เป็นปัญหามากและอยู่ในระดับรุนแรง คือ ยาบ้า และจากสถิติการจับกุมยาเสพติดทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี 2540-2544 ทำให้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหายาเสพติดได้เป็นอย่างดี ดังตาราง 1

ตาราง 1 สถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2544

สถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศ จำแนกตามชนิดยาเสพติด และน้ำหนักของกลาง (กิโลกรัม)						
ตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2544						
พ.ศ.	เฮโรอีน	ยาบ้า	เอ็กซ์ตาซี	ฝิ่น	กัญชาแห้ง	สารระเหย
2540	325	1,931 (ประมาณ 21.5 ล้านเม็ด)	20 (ประมาณ 80,047 เม็ด)	1,761	9,094	830
2541	541	3,013 (ประมาณ 33.5 ล้านเม็ด)	1 (ประมาณ 5,914 เม็ด)	1,738	5,889	599
2542	404	4,517 (ประมาณ 50.2 ล้านเม็ด)	5 (ประมาณ 21,790 เม็ด)	2,046	14,681	4,141
2543	395	7,517 (ประมาณ 83.5 ล้านเม็ด)	18 (ประมาณ 72,091 เม็ด)	1,592	10,296	454
2544	276	5,425 (ประมาณ 60.3 ล้านเม็ด)	13 (ประมาณ 52,011 เม็ด)	1,963	3,362	150

หมายเหตุ : ประมวลผลเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2544 สำหรับปี 2544 เป็นข้อมูลตั้งแต่เดือน

มกราคม – มิถุนายน

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จะเห็นได้ว่าปัญหายาเสพติดประเภทยาบ้าได้มีการขยายตัวของระบบอุปทานรุนแรงเป็นอย่างยิ่ง ทั้งกลุ่มผู้ผลิต กลุ่มผู้ค้าจากภายนอกประเทศ และจากภายในประเทศได้เพิ่มศักยภาพการขยายเครือข่ายยาเสพติดเข้าสู่ตลาดประเทศไทยเป็นปริมาณมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ โดยในรอบปีที่ผ่านมามีความรุนแรงของระบบอุปทานยาบ้ายังคงมีมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับยาเสพติดประเภทอื่น และจากการมีอุปสงค์เป็นจำนวนมากในทุกพื้นที่ของประเทศ ซึ่งความรุนแรงของปัญหาที่สำคัญพิจารณาจากความรุนแรงของสถานการณ์การแพร่ระบาดพบว่า ยาบ้าสามารถหาซื้อได้ง่ายในเกือบทุกพื้นที่ ราคาขายปลีกยาบ้ามีแนวโน้มคงที่ และลดลงในบางพื้นที่ ทั้งนี้เป็นผลมาจากปริมาณยาบ้ากระจายในตลาดมืดเป็นจำนวนมาก กลุ่มผู้ค้ามีหลายกลุ่ม การผลิตเม็ดยาบ้าจึงมีหลายกลุ่มด้วยเช่นกัน

สำหรับปัญหายาเสพติดประเภทเฮโรอีน จะมีความรุนแรงมากขึ้นทั้งนี้เนื่องมาจากผลผลิตของฝิ่นในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำมากขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งกลุ่มผู้ผลิตจะเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มที่ผลิตยาบ้า โดยสภาพปัญหาที่สำคัญได้แก่ การนำเข้า การลำเลียงผ่านประเทศไทย และการส่งออกไปต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นปัญหาหลักในปี 2543 ในขณะที่การดำเนินการของเจ้าหน้าที่จะมุ่งเน้นไปที่ปัญหายาบ้าเป็นสำคัญ และปัญหายาเสพติดประเภทกัญชายังคงมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประเทศไทย คือ ปัญหาการส่งออก โดยเกิดจากการส่งออกกัญชาจากประเทศกัมพูชา ไทย และลาวไปยังประเทศตะวันตก ซึ่งบางเครือข่ายที่พบการดำเนินการค้า และนายทุนการเพาะปลูกดังกล่าวจะมีนายทุนคนไทยเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย และภายในประเทศยังคงมีการเพาะปลูกกัญชากระจายทั่วทุกภาค โดยสถานการณ์ที่พบเป็นปัญหาการลักลอบผลิตต้นกัญชาส่วนใหญ่จะปลูกบนป่าเขาสลับแซมกับพืชสวนต่างๆ

ส่วนสถานการณ์ยาบ้าของภาคใต้เป็นเช่นเดียวภาคอื่นๆ โดยมีการขยายตัวของระบบอุปทานอย่างรวดเร็ว และกระจายกว้างขวางทั่วทุกจังหวัด กลุ่มผู้ค้าได้พัฒนาขยายเครือข่ายการค้าออกไปอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้เสพที่พัฒนาตัวขึ้นมาเป็นผู้ค้ามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ราคาขายปลีกยาบ้ามีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ต้นปี 2542 เป็นต้นมา โดยเครือข่ายการค้ายาบ้าที่พบในภาคใต้มาจาก 3 ทางด้วยกัน คือ กลุ่มแรกผู้ค้าภาคใต้ขึ้นไปนำยาบ้ามาจากภาคเหนือ หรือผู้ค้าภาคเหนือนำยาบ้าลงมา กลุ่มแรกนี้หลายเครือข่ายพบว่าเกี่ยวข้องกับการค้าเฮโรอีน กลุ่มที่สองผู้ค้าจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือเพชรบุรี หรือราชบุรีนำยาบ้าลงมา กลุ่มที่สามเป็นนักค้ายาบ้าจากกรุงเทพฯ นำยาบ้าลงมาส่ง

สำหรับสถานการณ์การค้าเฮโรอินในภาคใต้ เครือข่ายการค้าเฮโรอินในพื้นที่จะติดต่อกับผู้ค้าในภาคเหนือ ซึ่งจะลำเลียงเฮโรอินเข้าสู่ภาคใต้โดยทางบก ใช้รถยนต์บรรทุก รถส่วนบุคคล และรถไฟ จากพื้นที่ภาคเหนือเข้ามายังภาคใต้ เพื่อจำหน่ายให้กับผู้ค้าเพื่อให้กระจายต่อไปยังพื้นที่แพร่ระบาด พื้นที่ที่พบความเคลื่อนไหวของผู้ค้าเฮโรอินที่สำคัญได้แก่ จังหวัดชุมพร สงขลานครศรีธรรมราช และสถานการณ์กัญชาในภาคใต้มีการผลิตเพื่อจำหน่ายและเสพภายในพื้นที่เป็นหลัก โดยพบว่าพื้นที่ตั้งแต่ ชุมพร ถึง นราธิวาส มีการเพาะปลูกเป็นแปลงเล็กๆ แซมไปกับพืชสวน จังหวัดที่พบสถานการณ์ผลิตในภาคใต้ คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา ยะลา และนราธิวาส (สำนักงาน ป.ป.ส., 2543 : 1-13)

สำหรับจังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดที่ประสบปัญหาเสพติดในระดับรุนแรงจังหวัดหนึ่งของประเทศ เนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญในภาคใต้โดยมี อ.หาดใหญ่ เป็นศูนย์กลางทั้งด้านการค้า ธุรกิจบริการ ศูนย์กลางการติดต่อสื่อสาร การคมนาคม ทั้งทางรถไฟ รถยนต์ และทางอากาศ สามารถติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและจังหวัดใกล้เคียงได้ ในขณะเดียวกันมีพื้นที่บางส่วนติดต่อแนวพรมแดนกับประเทศมาเลเซีย ระยะทางประมาณ 150 กิโลเมตร ในเขต 3 อำเภอ ได้แก่ สะเดา สะบ้าย้อย นาทวี ประชาชนทั้ง 2 ประเทศเดินทางไปมาหาสู่กันด้วยความสะดวกทั้งเส้นทางเดินเท้า เส้นทางรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถไฟ เรือ และเครื่องบิน ทั้งช่องทางที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย

จากสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวย การเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจการเงิน การอุตสาหกรรมต่างๆ รวมทั้งการตลาด การติดต่อสื่อสารที่สะดวก จึงมีผู้คนจากจังหวัดต่างๆ เข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นจำนวนมากรวมทั้งกลุ่มนักค้ายาเสพติดที่อาศัยความพลุกพล่านของผู้คน การขนส่ง การสื่อสาร ธุรกิจการเงิน การเดินทางเข้าออกต่างประเทศที่สะดวก ซึ่งใช้เป็นพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบปัญหาเสพติดในระดับรุนแรง ทั้งในด้านการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มประชากรต่างๆ และการลักลอบค้าเพื่อการส่งออก เมื่อพิจารณาจากสถิติการจับกุม สถิติการบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด และจากการสัมภาษณ์หรือสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ล้วนแต่กล่าวถึงสภาพปัญหาเสพติดของจังหวัดสงขลา อยู่ในระดับรุนแรง และต้องรีบหาแนวทางแก้ไขโดยเร็ว

โดยระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดในจังหวัดสงขลา แยกพิจารณาออกเป็น

1. พื้นที่การแพร่ระบาดของยาเสพติด
2. ประเภทของยาเสพติดที่แพร่ระบาด
3. กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด

1. พื้นที่การแพร่ระบาด

สถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบัน สามารถแบ่งระดับการแพร่ระบาดของยาเสพติดออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับรุนแรง ระดับปานกลาง ระดับเบาบาง โดยพื้นที่ในจังหวัดสงขลา ซึ่งมี 16 อำเภอ มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ดังนี้

1.1 ระดับรุนแรง มี 4 อำเภอ คือ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอสิงหนคร และอำเภอสะเดา

- อำเภอหาดใหญ่ เป็นพื้นที่สำคัญเนื่องจากเป็นแหล่งขายส่งให้กับพื้นที่อื่นๆ ด้วย โดยมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตชุมชนแออัดของเทศบาลนครหาดใหญ่ ตำบลทุ่งตำเสา และตำบลคอหงส์

- อำเภอเมืองสงขลา มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนแออัดของเทศบาลเมืองสงขลา ตำบลบ่อยาง ตำบลเขารูปช้าง และตำบลเกาะแก้ว

- อำเภอสิงหนคร มีการแพร่ระบาดในพื้นที่ที่เป็นชุมชนของชาวประมงริมฝั่งทะเลในเขตตำบลทิงหม้อ ตำบลหัวเขา และตำบลม่วงงาม

- อำเภอสะเดา มีการแพร่ระบาดในชุมชนเขตเทศบาล ตำบลป่าดงเบขาร์ ตำบลสำนักแก้ว ตำบลสำนักขาม ตำบลปริก และตำบลพังลา

1.2 ระดับปานกลาง มี 6 อำเภอ คือ อำเภอรัตภูมิ อำเภอเทพา อำเภอนาหวี อำเภอสติงพระ อำเภอจะนะ และอำเภอระโนด

1.3 ระดับเบาบาง มี 6 อำเภอ คือ อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอดวนเนียง อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ และอำเภอคลองหอยโข่ง

1.4 พื้นที่ไม่มีปัญหา คือ พื้นที่ที่ไม่มีผู้เสพยาเสพติด ซึ่งจะพบว่าในจังหวัดสงขลาไม่มีพื้นที่ใดที่ไม่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

หมายเหตุ : การวัดระดับความรุนแรงใช้เกณฑ์ที่ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดสงขลา กำหนดไว้ดังนี้

1. พื้นที่ไม่มีปัญหา คือ พื้นที่ไม่มีผู้เสพยาเสพติด
2. พื้นที่เบาบาง คือ มีผู้เสพฯ 1-5 คน / ประชากร 1,000 คน
3. พื้นที่ปานกลาง คือ มีผู้เสพฯ 6-10 คน / ประชากร 1,000 คน
4. พื้นที่รุนแรง คือ มีผู้เสพฯ มากกว่า 10 คน / ประชากร 1,000 คน

2. ประเภทของยาเสพติดที่แพร่ระบาด

2.1 ยาบ้า หรือแอมเฟตามีน มีการใช้กันในกลุ่มของผู้ใช้แรงงานรับจ้างต่างๆ ซึ่งต้องทำงานหนักหรือใช้ระยะเวลาในการทำงานที่นานๆ เพื่อต้องการหารายได้ให้มากขึ้น ปัจจุบันจากผลการจับกุมผู้จำหน่ายยาบ้ามีแนวโน้มการใช้ยาบ้าที่เพิ่มสูงขึ้น

2.2 กัญชา เป็นยาเสพติดที่แพร่ระบาดรุนแรงรองลงมา มีการแพร่ระบาดอยู่ทั่วไปทั้งในเขตชุมชนเมือง และชุมชนชนบท การที่มีผู้เสพกัญชาจำนวนมากเนื่องจากมีราคาถูก ผู้เสพกัญชาก็ไม่นิยมเข้ารับการบำบัดรักษาและส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นยาเสพติดที่ไม่ร้ายแรงมากนัก

2.3 เฮโรอีน เป็นยาเสพติดที่แพร่ระบาดอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในชุมชนเมืองเขตเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียง บริเวณที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดรุนแรงที่สุด คือ บริเวณท่าเทียบเรือ ตามชุมชนแออัดที่เป็นที่พักอาศัยของกลุ่มผู้ใช้แรงงานประมง ทั้งประมงชายฝั่งขนาดเล็ก และเรือประมงขนาดใหญ่ กลุ่มผู้รับจ้างใช้แรงงานต่างๆ ที่อยู่อาศัยรวมกัน

2.4 ยาเอ็กซ์ตาซี หรือ ยาอี เริ่มมีการแพร่ระบาดในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะเป็นแหล่งบันเทิงเริงรมย์ เช่น ห้องอาหาร ดิสโกเธค คอฟฟี่ชอป ตามโรงแรมต่างๆ เมื่อเสพเข้าไปแล้วจะทำให้มีอาการมึนงงเพี้ยนขึ้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดนี้ยังอยู่ในวงจำกัด

3. กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด

3.1 กลุ่มลูกเรือประมง เป็นกลุ่มที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดสูง การควบคุมปัญหาทำได้ยาก เพราะผู้ใช้ไม่มีหลักแหล่งที่อยู่แน่นอน ยาเสพติดที่ใช้ได้แก่ เฮโรอีน กัญชาและยาบ้า

3.2 กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ กรรมกรรับจ้าง กลุ่มรถจักรยานยนต์รับจ้าง ผู้ขับรถยนต์บรรทุก ผู้รับจ้างขนสินค้า โดยเฉพาะยาบ้าในบางช่วงที่งานเร่งรีบ หรือบางคนรับจ้างทำงานหลายที่ในคราวเดียวกันทั้งกลางวันและกลางคืน ซึ่งจะทำให้ทำงานได้นานขึ้นแต่ก็มีจำนวนไม่มากนัก

3.3 กลุ่มอาชีพหญิงบริการ จำเป็นต้องใช้ยาเสพติดบางชนิดเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะยาเสพติด ประเภทยาหล่อมประสาทชนิดต่างๆ เช่น เหล้าแห้ง ยานอนหลับ

3.4 กลุ่มนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนในสถานศึกษา เนื่องจากในจังหวัดสงขลามีสถานศึกษาในทุกระดับ ทั้งของรัฐและเอกชน มีผู้นิยมเข้ามาศึกษาต่อจากต่างจังหวัดจำนวนมาก ซึ่งจะมาเช่าบ้านหรือหอพักอาศัย ขาดการควบคุมดูแลเท่าที่ควร ทำให้บางคนมีโอกาสติดยาเสพติดในที่สุด ยาเสพติดที่ใช้ได้แก่ ยาบ้า กัญชา และเฮโรอีน

เข้มแข็งมีเอกภาพ ดังนั้น การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติด
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติด

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติด ได้กำหนดสมมติฐานจากกรอบแนวคิดการทำวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยภูมิหลังของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับแนวทางป้องกันยาเสพติด
2. บทบาทของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการจูงใจ ความคิดริเริ่ม ความเข้าใจปัญหา การวางแผนและอำนวยความสะดวก ความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง ความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา และการติดตามข่าวสารบ้านเมือง มีความสัมพันธ์กับแนวทางป้องกันยาเสพติด

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ผลจากการศึกษา จะทำให้ทราบข้อมูลซึ่งจะนำไปใช้ในการวางแผนการปราบปรามยาเสพติดและลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดลงได้ ซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์เหล่านี้ ได้แก่

1. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติด
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติด
3. เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันยาเสพติด

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาถึงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติดในจังหวัดสงขลานั้น จะศึกษาพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในระดับรุนแรง มี 4 อำเภอ คือ

1. อำเภอหาดใหญ่ - ต. หุ้งตำเสา ต. คอหงส์ และในเขตชุมชนแออัดของเทศบาลนครหาดใหญ่
2. อำเภอเมืองสงขลา – ต. เขารูปช้าง ต. เกาะแก้ว และชุมชนแออัดของเทศบาลเมืองสงขลา
3. อำเภอสิงหนคร-ต.สทิงหม้อ ต.หัวเขา ต.ม่วงงาม และชุมชนของชาวประมงริมฝั่งทะเล
4. อำเภอสะเดา- ต.ปาดังเบซาร์ ต. สำนักแก้ว ต. สำนักขาม ต.ปริก ต. พังลา และชุมชนเขตเทศบาล

โดยวัดระดับความรุนแรงตามเกณฑ์ที่ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดสงขลากำหนดไว้ดังนี้

1. พื้นที่ไม่มีปัญหา คือ พื้นที่ไม่มีผู้เสพยาเสพติด
2. พื้นที่เบาบาง คือ มีผู้เสพฯ 1-5 คน / ประชากร 1,000 คน
3. พื้นที่ปานกลาง คือ มีผู้เสพฯ 6-10 คน / ประชากร 1,000 คน
4. พื้นที่รุนแรง คือ มีผู้เสพฯ มากกว่า 10 คน / ประชากร 1,000 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นกับแนวทางป้องกันยาเสพติด และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางป้องกันยาเสพติด คือ ปัจจัยภูมิหลังของผู้นำท้องถิ่น บทบาทของผู้นำท้องถิ่น และแนวทางป้องกันยาเสพติด ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้วพอสรุปได้ ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ปัจจัยภูมิหลังของผู้นำท้องถิ่น

1. เพศ
2. อายุ
3. การศึกษา
4. รายได้
5. ตำแหน่ง และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง
6. สถานภาพสมรส

แนวทางป้องกันยาเสพติด

1. การให้การศึกษาคือความรู้ เช่น การจัดวิทยากรไปบรรยาย อภิปรายเผยแพร่ความรู้
2. การเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ สื่อพื้นบ้าน
3. การผลิตสื่อเพื่อใช้ในการเผยแพร่ เช่น สไลด์ เอกสาร สติกเกอร์ แผ่นพับ โปสเตอร์
4. การรณรงค์เนื่องในโอกาสพิเศษ เช่น วันต่อต้านยาเสพติดให้โทษ เทศกาลประจำปีของจังหวัดต่างๆ
5. การประชาสัมพันธ์
6. การจัดกิจกรรมสันทนาการต่างๆ เช่น กีฬา
7. การจัดระบบดูแล ฝ้าระวัง เช่น พื้นที่ชุมชนที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหายาเสพติด

บทบาทของผู้นำท้องถิ่น

1. ความสามารถในการจูงใจ
  - การขอความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้าน
2. ความคิดริเริ่ม
  - ความคิดริเริ่มที่จะทำโครงการพัฒนาหมู่บ้าน
3. ความเข้าใจปัญหา
  - การสำรวจปัญหาที่ชาวบ้านต้องการให้รับแก้ไข
4. การวางแผนและอำนวยความสะดวก
  - การกำหนดแผนดำเนินงาน / วิธีทำงาน
  - การแบ่งงาน / มอบหมายงาน
5. ความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง
  - การศึกษาหาความรู้ ความชำนาญในเรื่องต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน
6. ความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา
  - การแก้ไขปัญหาเร่งด่วนในหมู่บ้าน
  - การขอความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยราชการต่างๆ
7. การติดตามข่าวสารบ้านเมือง
  - การเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังข่าวสารจากราชการ
  - การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารแก่ชาวบ้าน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ นิยามศัพท์ของคำว่า “ยาเสพติด” นั้น จะมียาเสพติดหลายประเภท แต่ในที่นี้ขอศึกษาเฉพาะ ยาบ้า ยาอี กัญชา และเฮโรอีน เท่านั้น เนื่องจากยาเสพติดที่กล่าวมาอยู่ในความสนใจของประชาชนโดยทั่วไป และเพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องระบุประเภทของยาเสพติดที่จะทำการศึกษา

2. สำหรับการศึกษาที่เลือกเฉพาะการป้องกันปัญหายาเสพติดนั้น เนื่องจากมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจะมีการกำหนดการดำเนินงานหลัก 4 ด้านด้วยกัน คือ การปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษายาเสพติด การควบคุมพืชเสพติด และการป้องกันยาเสพติด ซึ่งในแต่ละด้านจะมีรายละเอียด ข้อมูลให้ศึกษาเฉพาะเจาะจงลงไป แต่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ด้วยข้อจำกัดในเรื่องของเวลา งบประมาณ และเพื่อความสะดวกต่อการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยจึงขอเลือกศึกษาเฉพาะการป้องกันปัญหายาเสพติดเท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมี หรือ วัตถุชนิดใดๆ หรือพืช เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยวิธีกิน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีใดๆ ก็ตามก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อยๆ มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง จะแสดงอาการอยากยาเมื่อขาดยา สุขภาพร่างกายจะทรุดโทรมลงของผู้เสพในจังหวัดสงขลา

ยาเสพติด หมายถึง ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมาย ว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย ซึ่งในที่นี้ได้แก่ ยาบ้า ยาอี กัญชา เฮโรอีน ในจังหวัดสงขลา

แนวทางป้องกันยาเสพติด หมายถึง การให้การศึกษ ความรู้ การเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อมวลชน การผลิตสื่อเพื่อใช้ในการเผยแพร่ การรณรงค์เนื่องในโอกาสพิเศษ การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมสันทนาการต่างๆ และการจัดระบบดูแล ฝ้าระวังตรวจตรา พื้นที่ชุมชนที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหายาเสพติดในจังหวัดสงขลา

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มและสามารถนำกลุ่มปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในที่นี้หมายถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติที่ได้รับเลือกจากประชาชน ให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์วิธีการการกำหนดในกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ รวมถึงสมาชิกสภาเทศบาล (ชั้น1-7) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ชั้น1-5) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (รวมฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ) ในจังหวัดสงขลา

บทบาทของผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล ในด้านการป้องกันยาเสพติดในชุมชนในจังหวัดสงขลา

ชุมชน หมายถึง พื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ได้แก่

1. อำเภอหาดใหญ่ - ต.ทุ่งตำเสา ต.คอหงส์ และในเขตชุมชนแออัดของเทศบาลนครหาดใหญ่
2. อำเภอเมืองสงขลา - ต.เขารูปช้าง ต.เกาะแก้ว และชุมชนแออัดของเทศบาลเมืองสงขลา
3. อำเภอสิงหนคร - ต.สทิงหม้อ ต.หัวเขา ต.ม่วงงาม และชุมชนของชาวประมงริมฝั่งทะเล
4. อำเภอสะเดา - ต.ปาดังเบซาร์ ต.สำนักแก้ว ต.สำนักขาม ต.ปริง ต.พังลา และชุมชนเขตเทศบาล